

کتابی که بعد ۴۰ سال همچنان قابل رجوع است؛ سیدجعفر شهیدی و تحقیق در تاریخ

کتاب «زندگانی علی بن الحسین»، زندگی و شخصیت امام چهارم را با تکیه بر منابع و مستندات علمی بررسی کرده و تلاش دارد بر ذهنیت‌های گذشته غلبه کند و تصویری درست از زندگی امام سجاد (ع) نشان دهد.

کتاب «زندگانی علی بن الحسین»، زندگی و شخصیت امام چهارم را با تکیه بر منابع و مستندات علمی بررسی کرده و تلاش دارد بر ذهنیت‌های گذشته غلبه کند و تصویری درست از زندگی امام سجاد (ع) نشان دهد.

به گزارش خبرنگار مهر، کتاب «زندگانی علی بن الحسین» به اثر مرحوم سیدجعفر شهیدی با وجود اینکه قریب به چهل سال از انتشارش می‌گذرد همچنان اثری است که می‌توان به آن رجوع کرد، زیرا مرحوم شهیدی با تتبع در تاریخ اثری مستند درباره زندگی امام چهارم تألیف کرده است. الهام قاسمی در یادداشتی به معرفی این کتاب پرداخته است.

در این یادداشت می‌خوانیم:

مرحوم سیدجعفر شهیدی نویسنده، مترجم، پژوهشگر زبان و ادبیات فارسی، فقه و تاریخ اسلام، دانش آموخته حوزه علمیه و استاد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران بود. او آثار فراوانی را در زمینه تاریخ اسلام خاصه تاریخ شیعه نوشته که یکی از این آثار کتاب «زندگانی علی بن الحسین» است.

کتاب «زندگانی علی بن الحسین» به قلم سیدجعفر شهیدی و به زبان فارسی نوشته شده و در آن زندگی و شخصیت امام چهارم مورد بررسی قرار گرفته است.

نویسنده در مقدمه کتاب، گزارشی از وضع تدریس آموزش اصول عقاید در مکتب‌لrm&خانه‌های قدیم آورده است و از نارسایی‌ها در شناساندن مقام امامت سخن می‌گوید.

وی با اکرار از تعلیمات مکتب خانه‌ها و تلقینات نوحه خوانان درباره تصویر امام سجاد (ع) بر آن شده که از تولد امام تا شهادت ایشان را مورد بررسی تحلیلی قرار بدهد تا به شناسایی چهره واقعی امام بپردازد و در بین راه بر منطق و مدرک تکیه کند. وی در نوشته‌هایش، روش پژوهشی تحقیقی را انتخاب کرده است.

نویسنده پس از مقدمه در ۱۷ فصل به بررسی برخی مشهورات پرداخته و با تتبع فراوان و تحلیلی بر گزاره‌های تاریخی و حدیثی، به نقد آن‌ها پرداخته و اثری نو پدید آورده است. نویسنده تلاش کرده در این کتاب زوایای مختلفی از زندگی امام چهارم ارائه دهد که در کتب مشابه کمتر به آن توجه شده است.

وی در نگارش این کتاب از منابع تاریخی زیادی بهره برده و در پاورقی به آن‌ها اشاره کرده است.

از منظری دیگر نویسنده با یادآوری این نکته در مقدمه که در قدیم عنوان «زین العابدین بیمار» برای امام چهارم عَلم بود و زدودن این تصویر برای کودکان مکتب رفته‌ای مانند من دشوار بود، با تکیه بر منابع و مستندات علمی تلاش دارد بر ذهنیت‌های گذشته خویش غلبه کند و تصویری درست از زندگی آن امام نشان دهد.

این رویکرد، نویسنده را بر آن داشته که به بررسی برخی مشهورات پرداخته و با تتبع فراوان و تحلیلی بر گزاره‌های تاریخی و حدیثی، به نقد آن‌ها بنشیند و اثری نو پدید آورد. مثلاً در موضوع تولد امام سجاد (ع) و زمان آن، مادر آن حضرت و داستان شهربانو و قصیده فرزدق درباره آن حضرت، یافته‌ها و نظرات جدیدی را بیان کرده است.

کتاب حاضر از سلسله عناوین تاریخی تحلیلی از مرحوم سیدجعفر شهیدی است که به رشته تحریر درآمده است. آنچه در این کتاب آمده، مطالبی است که تمامی مورخین اسلامی و حتی غیر مسلمانان، آن را پذیرفته‌اند. صاحب اثر کوشیده است با بیان آنچه در اسناد تاریخی مورد اعتماد بوده، چهره راستینی از آن سیره و زندگی آن امام همام ارائه دهد.

مطالب این کتاب گرچه در بخش‌های گوناگون آمده، ولی عنوان‌های جداگانه‌ای ندارد. در پایان کتاب اعلام، مصادر کتاب، شهرها و نام کتاب‌ها و فهرست برخی از زوایای گوناگون زندگانی امام سجاد (ع) در صفحه‌های گوناگون آمده است. نگاه تحقیقانه و از

روی پژوهش و نقادی نویسنده به ارائه مطالب، از نقاط قوت این کتاب به شمار می رود.

نویسنده در مقدمه کتاب آورده است؛

چیزی ننوشته ام که درک واقعیت آن برای مردم روزگار ما آسان نباشد و از سوی دیگر نتیجه عملی بر آن مترتب نشود. از میان همه نوشته ها آن را گزیده ام که تاریخ درست یا نزدیک به درست ضبط کرده است؛ در این کتاب کوشیده ام با نشان دادن آنچه در سندها است، سیمایی از ظاهر این امام بزرگوار نشان دهم، چرا که درک مقام او از روی حقیقت و واقع، در توانایی من نیست.

از جمله موضوعات این کتاب می توان به آشنایی با امام (ع)، تولد امام، وضع ایالت های مسلمان نشین در دوران نوجوانی ایشان، مسیر کاروان از کوفه به شام، تحلیلی از روحیه مردم شام و پندار آنان درباره اسیران، خاندان پیغمبر (ص) در کاخ یزید، انعکاس حادثه کربلا در کوفه، آثار واقعه حره در مدینه، عبادالرحمان، بزرگواری امام در برخورد با نادانان و تربیت آنان از این راه، عبادت امام، بخشش امام، بردباری برابر ناملایمات، نپرداختن به غیر مسائل علمی و عبادت، حرمت نهادن به عالمان، گفتارهای کوتاه امام، رساله حقوق، صحیفه سجادیه و بحثی درباره آن، قرآن به خط امام علی بن الحسین و نقدی بر قرآن های مشهور به خط امامان، رحلت امام، فرزندان امام اشاره کرد.

این کتاب که در پنجمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۵ برگزیده شده، تا کنون در ۵ نوبت در قالب ۲۴۲ صفحه توسط دفتر نشر فرهنگ اسلامی روانه بازار شده و نرم افزاری با عنوان «زندگانی علی بن الحسین» براساس این کتاب تدوین شده است.